

آموزش کامل پروگرام کد های آردوینو روی ATMEGA8

تاريخ انتشار ١٩ فروردين, ١۴٠٠ توسط سيد حسين سلطاني

یکی از مزیت های بزرگ آردوینو عدم نیاز آن به پروگرامر میباشد. شما براحتی میتوانید برنامه نوشته در Arduino IDE را برروی بورد آردوینو پروگرام کنید. مشکل اصلی از جایی شروع میشود که استفاده از این بورد از نظر ابعاد و قیمت در پروژه شاید کار زیاد جالبی بنظر نیاید. پس چاره چیست؟ برد های آردوینو بدلیل اُپن سورس بودن و محیط برنامه نویسی (Arduino IDE) نیز بخاطر ساده بودن و دستورات راحت آن همواره طرفدار های زیادی را جذب خود کرده است. یکی از مواردی که جالب بنظر میرسد این است که شما میتوانید با روش هایی، کد نوشته شده در این نرم

افزار را مستقیما بر روی یک میکروکنترلر مانند ATMEGA8 پروگرام کنید.

یکی از این روش ها، استفاده از کد HEX برنامه نوشته در نرم افزار آردوینو میباشد. و در نهایت با استفاده از پروگرامر نسبت به پروگرام کردن میکروکنترلر خود اقدام نمایید. یکی دیگر از این روش ها، استفاده از بوت لودر میباشد. این که بوت لودر چیست و چه کاربردی دارد از حوصله بحث خارج است و از توضیح این مورد، خودداری میکنم. پس برای فهمیدن و نحوه اجرای این روش با من تا انتهای مطلب همراه باشید.

شرح آموزش

بطور کلی در این روش، ابتدا توسط یک بورد آردوینو بوت لودر مربوط را برروی ATMEGA8ریخته و بعد از انجام تنظیماتی در نرم افزار، توسط یک مبدل سریال میکروکنترلر ATMEGA8 را از این پس میتوانیم پروگرام کنیم. به این نکته توجه داشته باشید که این آموزش برای میکروکنترلر های سری ATMEGA8, 48, 88, 168, 328 (ATMEGA8) مورد استفاده میباشد. من در این آموزش از بورد Arduino UNO و ATMEGA8 استفاده کرده ام.

در تصویر زیر مشخصات پایه های میکروکنترلر را ملاحظه میکنید. به این نکته توجه کنید که وقتی در محیط برنامه نویسی آردوینو مثلا دستور "(HIGH, 8)digitalWrite" را مینویسیم، منظور این است پایه شماره 8 دیجتال، فعال یا یک منطقی شود. این پایه برروی برد آردوینو مشخص شده است. اما روی آیسی اتمگا 8 مد نظر ما پس از ریختن بوت لودر در این آموزش، منظور پایه 14 آیسی خواهد پس به این نکته مهم توجه کنید.

ATmega8/48/88/168/328 DIP pinout

برای اینکه فریمور آردوینو رو روی اتمگا 8 آپلود کنیم، در اولین مرتبه، نیاز به یک پروگرامر (مانند USB ASP) داریم یا یک برد آردوینو (مانند UNO).

وسایل مورد نیاز

ATMEGA8 Arduino UNO

<u>مبدل USB به سریال</u>

<u>برد بورد</u>

شماتيک

با استفاده از شماتیک زیر اتصالات بین بورد آردوینو و ATMEGA8 را برقرار نمایید.

بهتر است بين پايه 20 آيسی ATMEGA8 و GND يک خازن با ظرفيت 10 ميکرو فاراد وصل نماييد.

مدار مونتاژ شده

نصب بوت لودر

ب**ع**د از بستن مدار بالا، به مرحله کد نویسی خواهیم رفت. در مرحله اول از <u>این لینک</u> سورس کد مربوطه را دانلود کرده و در نرم افزار آردوینو آن را باز کنید. در این مرحله قصد داریم تا بوت لودر را بر رو*ی* ATMEGA8 پروگرام کنید.

بعد از باز کردن سورس کد (optiloader.ino)، حتما در بخش ابتدایی برنامه define های مربوطه را بررسی کنید و متناسب با نوع بورد آردوینو خود و نحوه سیم بندی شماتیک خود در صورت نیاز آن را تغییر دهید. مثلا اگر در این آموزش پایه ریست میکرو را به پایه دیجیتال 10 بورد ARDUNI UNO متصل کردیم پس باید در سورس نیز 10 باشد که البته همین هست. یا مثلا برای بورد آردوینو مگا 2560 باید سه قسمت SCK، MOSI و MISO را متناسب با شماره پایه های مربوط

به آن تغییر دهید. ولی ریست را به هر کدام از پایه که وصل کردیم همان را مینویسم مثلا پایه 10.

سورس کد

بعد از طی مراحل بالا و انتخاب شماره پورت و نوع بورد خود، برنامه را روی آردوینو آپلود کرده و تا موقعی که "Done Uploading" نمایش داده شود صبر میکنیم. بعد از انجام این مرحله و موفقیت آمیز بودن آپلود برنامه، سریال مانیتور آردوینو را باز کنید.

در ابتدا باودریت سریال مانیتور را روی "19200" تنظیم نموده و یکبار دکمه ریست آردوینو را بزنید. بعد از این کار اطلاعاتی را مانند تصویر زیر در سریال مانیتور مشاهده خواهید کرد که نشان دهنده این است که بوت لودر روی اتمگا 8 با موفقیت نصب شده است.

برای اطمینان در سریال مانیتور یک بار حرف "G" را تایپ و اینتر مینزنیم و مجدد نتیجه را بررسی میکنیم. یا اگر خواستید برروی یک ATMEGA8 دیگر نیز بوت لودر نصب کنید، میتوانید آن را جایگزین ATMEGA8 فعلی کنید و حرف "G" را ارسال کرده و منتظر بمانید تا بودت لودر روی آن پروگرام شود.

20 COM9		_	
			Send
OptiLoader Bootstrap programmer.			
2011 by Bill Westfield (WestfW)			
Target power on!			
Starting Program Mode [OK]			
Reading signature:9307			
Searching for image			
Found "optiboot_atmega8.hex" for atmega8			
Start address at 1E00			
Total bytes read: 482			
Setting fuses for programming			
Lock: 3F ABE000 Low: BF ABA000 High: CC ABA800			
Programming bootloader: 512 bytes at 0xF00			
Commit Page: F00:4C0F00			
Commit Page: F20:4C0F20			
Commit Page: F40:4C0F40			
Commit Page: F60:4C0F60			
Commit Page: F80:4C0F80			
Commit Page: FA0:4C0FA0			
Commit Page: FC0:4C0FC0			
Commit Page: FE0:4C0FE0			
Restoring normal fuses			
Lock: 2F ABE000 Low: BF ABA000 High: CC ABA800			
Target power OFF!			
Type 'G' or hit RESET for next chip			
Autoscroll Show timestamp	Both NL & CR 🗸 🗸	19200 baud $\sim$	Clear output

اطلاعات خروجي

پروگرام کردن میکروکنترلر

در مرحله قبل، بوت لودر را روی ATMEGA8 نصب کردیم .بعد از انجام این مرحله، شما میتوانید برنامه مورد نظر خود را مثلا برنامه LED چشمک زن ساده آردوینو را روی میکروکنترلر ATMEGA8 پروگرام کنیم. پس طبق مراحل زیر عمل کنید.

مرحله اول: تنظيمات نرم افزار Arduino IDE

در اولین گام به منوی Files > Preferences وارد شوید. و در مکان مشخص شده لینک زیر را کپی و پیست کرده و

برروی OK بزنید.

references			
ettings Network			
Sketchbook location:			
C: \Users\dell\Documents\Ard	uino		Browse
Editor language:	System Default	 (requires restart of Arduino) 	
Editor font size:	15		
interface scale:	Automatic 100 + % (requires	restart of Arduino)	
heme:	Default theme v (requires restart	of Arduino)	
Show verbose output during:	compilation upload		
Compiler warnings:	None 🧹		
Display line numbers			
Enable Code Folding	انكروالكام	ويلاك م	
Verify code after upload		www.microle.com	
Use external editor			
Aggressively cache compi	led core		
Check for updates on star	rtup		
Update sketch files to nev	w extension on save (.pde -> .ino)		
Save when verifying or up	ploading		
Additional Boards Manager UR	tts:		6
More preferences can be edite	ed directly in the file		
edit only when Arduino is not	arauno 15 (preferences, txt		
care only when Ardano IS Not	i di ningj		
		C	K Cancel

https://mcudude.github.io/MiniCore/package_MCUdude_MiniCore_index.json

اضافه کردن لینک دانلود پکیج minicore

حالا از منوی Tools > Board > Boards Manage را کلیک کنید، در ابتدا از اتصال به اینتنرت مطمئن شوید. در پنجره

نمایش داده شده عبارت "minicore" را سرچ کنید. طبق تصویر زیر روی گزینه install بزنید و منتظر بمونید تا نصب پکیج بصورت کامل انجام شود.

🕺 Boards Manager		×
Type All vinicore		
MiniCore by MCUdude version 2.0.5 INSTALLED Boards included in this package: ATmega328/P/PA/A/PB, ATmega168/P/PA/A/PB, ATmega88/P/PA/A/PB, ATmega48/P/PA/A/PB, ATmega8. <u>Online help</u> <u>More info</u>	Installing	^
وبلاگ مایکروالکام		
		~
Downloading platforms index	Can	cel

دانلود پکيج minicore

طبق توضحیات ارائه شده، این پکیج مناسب برای آیسی های ATMEGA328, 168, 48, 88, 8 میباشد.

بعد از انجام این مرحله وارد منوی Tools > Boards شده و از بین بورد های موجود با اسکرول کردن به پایین در قسمت MiniCore، آیسی مورد نظر را برای پروگرام کردن انتخاب کنید. که ما در این مطلب چون از ATMEGA8 استفاده میکنیم پس همین مورد را انتخاب خواهیم کرد.

🞯 Blink Arduino 1.8.9				_	٥	×
File Edit Sketch Tools Help Auto Format Blink § Elicon & Reload	Ctrl+T					@ •
1 void s 2□ { Serial Monitor 3 pinM Serial Plotter	Ctrl+Shift+l Ctrl+Shift+M Ctrl+Shift+L					^
4 } 5 WiFi101 / WiFiNINA Firmware Update	er	Boards Manager				
6 void l 7E { 9 dela; 10 digi 11 dela; 12 } 6 void l 9 Port: "COM9" 9 dela; 9 rogrammer: "AVRISP mkl" 10 digi 11 dela; 12 }	2	لم السوعة العالية المحالية المحالي محالية محالية المحالية المحالي محالية محالية المحالية المحالي محالية محالية المحالية المحالية المحالية المحالية المحالية المحالية المحالي محالية محالية المحالية المحالي محالية محالي محالي محالية المحالية المحالية المحالية المحا	وبلاک مایک			~
		ATmega328				
		ATmega168 ATmega88 ATmega48				
9		A imegaa		Arduino	Uno on C	омэ

انتخاب آیسی از MiniCore

بعد از انتخاب ATMEGA8، مجدد به منوی Tools مراجعه میکنیم . طبق تصویر زیر مشاهده میکنید که چند قسمت جدید به این منو اضافه شده است که در ادامه آنها را بررسی خواهیم کرد.

Auto Format	Ctrl+T		
Archive Sketch			
Fix Encoding & Reload			
Manage Libraries	Ctrl+Shift+I		
Serial Monitor	Ctrl+Shift+M		
Serial Plotter	Ctrl+Shift+L		
WiFi101 / WiFiNINA Firmware	Updater		
Board: "ATmega8"	>		
Clock: "External 16 MHz"	>		
BOD: "BOD 2.7V"	>		
Compiler LTO: "LTO disabled"	>		
Bootloader: "Yes (UART0)"	>		
EEPROM: "EEPROM retained"	>		
Port: "COM9"	>		
Get Board Info		مترقش وبلاگ مایکروالکام	
Programmer: "AVRISP mkll"	>		
Burn Bootloader			
	im-ia.com/datacheat/ind	x.mvp/id/4627	
ng http://www.max		the price for	

از بخش Clock میتوانیم مشخص کنیم از چه روشی کلاک پالس میکروکنترلر را تامین میکنیم. مثلا داخلی با فرکانس 1MHz یا خارجی با فرکانس 16MHz و … . (شخصا خواستم بدون کریستال خارجی هم تست کنم یعنی کریستال خارجی وصل نکنم و از اسیلاتور داخلی میکرو استفاده کنم، اما این کار ممکن نبود.)

بخش BOD مربوط به تنظیمات فیوز بیت BOD هست که مشخص میکنه چه زمانی میکرو ریست شود. مثلا اگر 2.7۷ انتخاب کنیم وقتی ولتاژ ورودی کمتر از این مقدار باشه میکرو ریست خواهد شد. یا اگر 4v رو انتخاب کردیم، اگر ولتاژ ورودی کمتر از 4 ولت بود میکرو را ریست خواهد شد.

بخش Compile LTO میتوانیم انتخاب کنیم که عمل پروگرام کردن سریع تر باشد یا خیر. اگر Disable که بصورت پیشفرض همین مورد انتخاب شده است را انتخاب کنید، عمل پروگرام کردن مدت زمان بیشتری نسبت به حالت Enable خواهد داشت. Enable برای زمانی است که بخواهیم سریع تر عمل پروگرام انجام شود.

مرحله دوم: تنظيمات و فراهم كردن سخت افزار

برای انجام عمل پروگرام کردن ابتدا طبق جدول زیر اتصلات را برقرار کنید.

مبدل USB به سریال	ATMEGA8
CTR	Reset
RX	TX
TX	RX
VCC	VCC
GND	GND

مدار مونتاژ شده:

مدار مونتاژ شده برای انجام پروگرام

نکته عملی: در صورتی که مبدل سریال شما دارای DTR باشد، بین پایه DTR مبدل سریال و پایه ریست اتمگا، از مدار

زیر استفاده کنید.

شماتيک

همچنین نحوه اتصال کریستال 16MHz مشابه مراحل قبل (طبق بخش "شماتیک") میباشد و بهتر است بین پایه 20 آیسی ATMEGA8 و GND یک خازن با ظرفیت 10 میکرو فاراد وصل کنید.

نکته عملی و خیلی مهم:

اگر مبدل سریال شما پُایه DTR ندارد، در مدار تصویر بالا، خازن 100nF را حذف کنید. و هنگام آپلود کد یک لحظه پایه RESET میکروکنترلر را بصورت دستی به GND وصل کنید (پین دیگر مقاومت 10K). برای اینکار میتونید از یک پوش باتن استفاده کنید و یک طرف را به پایه ریست میکرو و طرف دیگه اش رو هم به زمین وصل کنید.

برای انجام این مورد چه بصورت دستی و چه از طریق کلید فشاری، هنگامی که در محیط نرم افزار آردوینو گزینه آپلود را بزنید برنامه شروع به Compile شده و عبارت مربوطه نمایش داده خواهد شد. بعد از طی مرحله Compile وارد مرحله Uploading خواهید شد. درست در همین موقع و بلافاصله بعد از نمایش عبارت Uploading دقیقا در همین زمان، یک لحظه کوتاه پایه ریست میکرو را به GND وصل کنید یا پوش باتنی را که اضافه کرده اید را فشار دهید. در نهایت منتظر بمونید تا برنامه به درستی و کامل پروگرام شود.

بعد از اعمال تنظیمات مد نظر، مبدل سریال را به پورت USB و مدار مونتاژ شده وصل کنید. و در نرم افزار آردوینو از منوی Tools وارد قسمت Com شوید. پورتی که مبدل وصل است را انتخاب کنید. سپس برنامه زیر را در Arduino IDE بنویسید:

```
void setup()
{
   pinMode(13, OUTPUT);
}
void loop()
{
   digitalWrite(13, HIGH);
   delay(1000);
   digitalWrite(13, LOW);
   delay(1000);
}
```

بعد از نوشتن برنامه فوق، ابتدا یک LED بین پایه 13 دیجیتال (پایه شماره 19 میکروکنترلر ATMEGA8) وصل نمایید. طبق توضیحات بخش قبلی (مرحله اول) شروع به انجام تنظیمات ِ انتخاب آیسی از منوی Boards و پروگرام کردن میکروکنترلر خواهیم کرد.

در نهایت با بررسی مجدد تنظیمات و شماره پورت مربوطه، دکمه آپلود در نرم افزار آردوینو(Ctrl + U) را میزنیم. با این کار عمل پروگرام آغاز خواهد شود. چناچه مبدل شما دارای پایه DTR میباشد و بین پایه ریست و DTR خازن قرار **ندهید**، برنامه پروگرام نخواهد شد و ارور دریافت خواهید کرد.

در نهایت با آپلود کامل برنامه بر روی میکروکنترلر، مشاهده خواهید کرد که LED متصل به پایه دیجیتال 13، هر یک ثانیه چشمک خواهد زد.

نکته: در صورتی که مبدل سریال شما فاقد DTR میباشد، طبق توضیحات بخش قبل در هنگام پروگرام کردن عمل کنید.

امیدوارم از این آموزش کمال بهره را برده باشید. در صورتی که هرگونه نظر یا سوال داشتید درباره این آموزش لطفا اون رو در انتهای همین صفحه در قسمت دیدگاه ها قرار بدید. در کوتاه ترین زمان ممکن به اون ها پاسخ خواهم داد.

اگر این مطلب براتون مفید بود، اون رو حتما به اشتراک بگذارید. همینطور میتونید این آموزش را پس از اجرای عملی توی اینستاگرام با هشتگ microelecom# به اشتراک بگذارید و <mark>پیج مایکروالکام</mark> (microelecom@) رو هم منشن کنید.